

[Første næstformand.]

socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

(Lovforslaget (nr. 224) findes i tillæg A. sp. 7505, fremsættelsen i tidenden sp. 3889).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 7-8 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension m. v. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

(Lovforslaget (nr. 225) findes i tillæg A. sp. 7575, fremsættelsen i tidenden sp. 3889).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber).

(Lovforslaget (nr. 226) findes i tillæg A. sp. 7481, fremsættelsen i tidenden sp. 3889).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Albertsen: Det er meget tilfredsstillende som socialdemokratisk ordfører at skulle tage stilling til de tre meget omfattende forslag til revision af de sociale pensionslove, som her er til behandling, dels fordi de indebærer et betydningsfuldt nyt princip, dels fordi de i kraft af deres bestemmelser betyder, at man får tilgodeset en række særlige sociale hensyn, som i lang tid har været diskuteret.

Det nye og efter mit skøn — og forventelig efter alles skøn — rigtige princip, der er tale om, vil medføre, at pensionen til pensionistægteparret fremtidig vil blive udbetalt med hver sin part, henholdsvis til kvinden og manden.

Bestemmelserne får konsekvenser i øko-

nomisk henseende, der bidrager til at fjerne en væsentlig del af den såkaldte skatteproblematik eller skatteklekke, som pensionisterne i høj grad har beklaget sig over. Det har ved så mange lejligheder været fremdraget fra pensionisterne selv. Senest da vi havde diskussion her i sidste uge, blev det også anført, og adskillige af os, der beskæftiger os med disse ting, ved, at det har været et udtalt ønske fra den gruppe, vi her tager stilling til. Nu lysner det altså.

Vi kender jo mange eksempler på, hvordan det kan få helt fortvivlede virkninger, og ofte står man selv uforstående over for, at der virkelig kan blive tale om sådanne urimelige virkninger af den lovgivning, vi har vedtaget. Det er ikke mange dage siden, jeg havde et tilfælde, hvor en pensionist beklagede sig over, at dette, at han havde tjent 100 kr. mere, havde den konsekvens, at han blev fattigere, idet han kom af med 103 kr. Det er jo ikke virkninger, som man i og for sig overhovedet kan argumentere for.

Jeg vil gerne sige, at det er selvfølgelig lidt af en undtagelse, men dog alligevel undtagelser, som man møder. Gennemgående er det vel sådan, at de regler, man her drøfter — det drejer sig om pensions-tillægget og disse kombinationer, der er tale om ved supplerende indtægter ud over folkepension plus det beskedne beløb på 2.200 kr. — normalt betyder, at pensionisten skal aflevere 81 kr. af en merindtægt på 100 kr., altså faktisk mere, end selv den højest beskattede her i landet må yde i skat.

Nu får vi altså via det fremsatte lovforslag om folkepensionen muligheder for at gennemføre nogle reelle forbedringer for de grupper, der her er tale om, pensionistgruppen, der har supplerende indtægter.

Det var vel egentlig nærliggende, om man — muligvis i samme revision, som jo er nok så omfattende, og som er ganske besværlig at beskæftige sig med overhovedet — i samme moment levede op til det, som socialministeren så fortræffeligt i fredags, da vi diskuterede andre pensionslove, gav tilsagn om ville ske med hensyn til pensionstillægget. Vi har jo i øjeblikket den bestemmelse, at for hver hundrede kroner, indtægten stiger, skal tillægget uden videre nedsættes 60 kr., hvis der er tale om indtægter ud over de 2.200 kr. Man kunne

[Albertsen.]

ændre disse 60 kr. til 30 kr. Det vil, når vi kigger på lovforslaget, blot betyde, at vi skal ændre et par tal i lovens § 10 og § 11, stk. 2.

Hvis vi eventuelt kunne blive enige så langt, så tror jeg, vi — som en konsekvens af lovforslaget, som det ligger på bordet, eventuelt suppleret med det, jeg her antyder — er nået ganske langt med hensyn til indfrielse af de tilsagn, vi har givet pensionistgrupperne, der har haft dette ganske særlige problem at beskæftige sig med.

Hvad delingen af ægteparpension angår, som jo her må betragtes som et led i de såkaldte EF-konsekvenslove, så har det længe været et udtalt ønske hos mange af os — og senest har kvindekommisionen lagt sit lod i vægtskålen herfor — at denne deling skal foregå.

Jeg betragter det som et af de mange gode led i EF-kæden af fremskridt. Vi fik faktisk kildeskatten, fordi det simpelt hen var en forudsætning for overhovedet at have et åbent arbejdsmarked. Vi har fået moms, som jo også er et led i disse bestræbelser. Vi ved, at ligelønstanken er en klar forpligtende intention i EF, og nu får vi altså personer i ægteskabet som begreb virkelig accepteret. Det synes jeg er et godt skridt, og det betyder altså, at vi her fjerner forsørgelsesprincippet, som har været gældende for folkepensionistægteparret.

Jeg betragter det altså som en demokratisk og en social landvinding, samtidig med at det yderligere hæver folkepensionisternes niveau op til et niveau, der svarer til det, som tjenestemændene i mange år har haft. Ja, jeg vil endog have lov til at gå så langt, at selv inkarnerede EF-modstandere må da glæde sig over disse ingredienser i fællesskabstanken.

Forslagene betyder i praksis, at såvel grundbeløb som pensionstillæg deles ligeligt mellem ægtefællerne, og de fradragfrie beløb for hver ægtefælle bliver nu de samme, som hidtil har været gældende for ægteparrets samlede indtægt. Denne konsekvens er logisk, da alt det materiale, der foreligger, viser, at indtægten i overvejende grad hos pensionisterne er koncentreret hos den ene ægtefælle. Derfor ville en deling af de fradragfrie beløb have medført nedgang i ægteparrets samlede pension, da den ene

ægtefælle ikke kunne have udnyttet sit fradragfrie beløb.

For ægtepar, hvor begge er over 67 år, ændres der intet ved grundbeløbet, men der sker kun en meget beskedent forhøjelse ved, at hver får sit eget pensionistillæg, som er en lille smule mere end halvdelen af ægteparrets pensionistillæg.

Jeg skal nævne et par eksempler, som jeg har fremskaffet materiale til, på virkningerne af lovforslaget over for de ægtepar, som har supplerende indtægter, der helt stammer fra den ene part. Ved en ekstraindtægt på 3.000 kr. får man 3.684 kr. i årligt pensionstillæg; det bliver forhøjet med beskedne 24 kr. nu. Ved en ekstraindtægt på 7.000 kr. får man i øjeblikket 1.284 kr. i pensionstillæg; det bliver nu efter ordningen 2.064 kr., altså et plus på 780 kr. Ved en ekstraindtægt på 9.000 kr. får man i øjeblikket 84 kr. i pensionstillæg; det forhøjes til 2.064 kr., altså et plus på 1.980 kr. Hvis indtægten er ligeligt fordelt mellem ægtefællerne, vil den kontante fordel for pensionister med ekstraindtægter på 3.000 kr. blive 444 kr., og for indtægter mellem 5.000 kr. og 9.000 kr. vil der blive et plus på 1.400 kr. For større merindtægter vil der ikke være tale om forandringer.

Der er enkelte grupper af pensionisterne, der vil få endog meget store fordele, nemlig hvor manden er over 67 år og kvinden er under 67. Her er reglen i øjeblikket den, at de modtager indtægtsreguleret ægteparpension, hvor undergrænsen er det fulde grundbeløb for enlige. De vil fremtidig begge få fuld pension, altså 50 pct. af normal-ægteparpensionen, hvorved ægteparbeløbet forøges med ca. 4.900 kr., og herudover vil hustruen oven i købet få pensionstillæg, altså en ganske betragtelig forhøjelse.

De kontante virkninger vil selvfølgelig påkalde størst interesse, det er forståeligt. Alligevel er den tredje konsekvens af den foreliggende lovgivning, bestemmelserne om at indføre et optjeningsprincip, jo en ganske betydningsfuld nydannelse i sammenhæng med de nævnte virkninger af opsplitting af pensionen. Optjeningsprincippet svarer i øvrigt til vores gældende ATP-ordning, til den nye norske tillægspensionsordning og i øvrigt til tanker, som forskellige partier har gjort sig med hensyn til en udbygning af selve pensionssystemet.

[Albertsen.]

I praksis medfører det, at retten til fuld dansk invalide-, enke- og førtidspension betinges af bopæl her i Danmark i 40 år efter det 15. år og inden det fyldte 67. år. Ved kortere ophold ydes en delpension, som da forventelig medfører supplerende pension fra det andet opholdsland.

Hvad folkepensionen angår, foreslås uden ret til fuld pension, forudsat at den pågældende har haft en bopælsperiode på 10 år efter det fyldte 15., og heraf skal de sidste 5 år være umiddelbart forud for det fyldte 67. år. Det hidtidige — og det er jo noget meget væsentligt — danske statsborgerkrav ophører, men beskæftigelse i Danmark indgår i stedet for.

Enkepension skal ydes på grundlag af den afdøde ægtefælles bopælstid, såfremt denne bopælstid overstiger enkens. Det samme sker for enker, der først er berettiget ved folkepensionsalderen, og det betyder altså, at enkemænd får samme ret; en rigtig tankegang.

Medlemskab af EF medfører, at pensionen skal udbetales, uanset hvilket EF-land man opholder sig i, men efter forslaget opretholdes gældende lov, der forudsætter ophold i Danmark. Det reelle i denne sag er jo nok, at vi i flere år har accepteret, at folkepensionisterne fik samme ret som stats- og kommunepensionister til at tage fast ophold i udlandet, mod at de fremsender ansøgning herom og får pensionen tilsendt dér, hvor de opholder sig.

Jeg kan godt se konsekvenserne ved på papiret at slippe denne bestemmelse helt, men jeg vil godt alligevel foreslå, at vi under udvalgsarbejdet kigger lidt på, om det dog ikke som et led i denne lovgivning var muligt konsekvent at acceptere tanken om, at de kunne vælge opholdssted frit. Det er rimeligt, som det vil ske, at denne gruppe pensionister nu ud over grundbeløbet også får pensionstillægget, og det er jo en væsentlig ændring fra bestående praksis, hvor de kun fik grundbeløbet.

Jeg forstår, at man vil anlægge ens prak-

sis for såvel folke- som invalidepensionister med hensyn til retten til ophold i et andet EF-land, hvilket jeg anerkender, og hvilket, hvis man accepterer det, jeg nævner her, vil være et betydeligt fremskridt.

Førnævnte optjenings- og sammenlægningsprincip må anses for korrekt og rimeligt, og det er jo også på linje med den praksis, man har i EF-landene. Fra det enkelte land ydes der til pension i forhold til den pågældendes arbejdsår i landet, og samtidig sikres pensionsstatens niveau.

Det problem, som socialministeren har fremført i fremsættelsen om udlandsdanskernes pension, kan naturligt give baggrund for en dispensationsret til ministeren for at undgå menneskelige og økonomiske sorger for et lille mindretal. I den forbindelse har det i den offentlige debat været anført, at en del danske statsborgere, der bor syd for grænsen, hidindtil har kunnet tage ophold nord for grænsen, når de ønskede at opholde sig dér som pensionister, og at de herved kom ud for visse vanskeligheder. Jeg vil gerne sætte en streg under dette, fordi jeg opfatter ministerens fremsættelsestale på en sådan måde, at disse mennesker ikke vil blive udsat for nogen svækkelse i deres muligheder for at få en tilværelse svarende til deres hidtidige, og jeg forventer, der enten bliver tale om en generel dispensation til ministeren eller en adgang til dispensation som sådan, og så må det praktiske jo ordnes centralt her fra socialministerens side. Det kan også gælde andre udlandsdanskere, som har opretholdt deres danske statsborgerskab og derfor altså har bygget på den forudsætning, som hidindtil har været gældende.

Ifølge fremsættelsestalen vil bruttoudgiften andrage 200 mill. kr., men heraf vil kun $\frac{1}{4}$ komme til udbetaling og virkning i indeværende finansår, fordi loven skal træde i kraft 1. januar 1973. Fra de 200 mill. kr. skal man nok trække et vist beløb i skatteindtægt. Det er lidt svært at anslå, men jeg har forstået, at man her må bevæge sig omkring 30-40 mill. kr., og det vil altså

[Albertsen.]

sige, at nettoudgiften må blive 160-170 mill. kr. De ændringer, vi her taler om, vil kræve en revision af kildeskatteloven, og forslag herom må snarest komme fra finansministerens side.

Jeg vil gerne på socialdemokratiets vegne varmt anbefale lovforslagene og sætte en streg under dette, at ministeren har gjort opmærksom på, at lovgivningen bør træde i kraft 1. januar 1973 og uafhængigt af medlemskab i De europæiske Fællesskaber.

Simonsen: Det er jo et ret så kompliceret lovkompleks, vi her står med, en lovgivning, hvorved der skal skabes klarhed i forhold til EF's regler for vandrende lønmodtagere på den ene side og på den anden side skabes sikkerhed for, at systemet for den danske befolkning som helhed ikke forringes.

Jeg skal ikke gå ind i detaljer omkring hele dette lovkompleks. Hr. Albertsen har nu gjort rede for hovedtrækkene, og der er i og for sig ikke grund til nogen gentagelse af alle disse forskellige ting. Men jeg må fastslå, at der er tale om et meget kompliceret lovkompleks, som må kræve et meget grundigt udvalgsarbejde. Der kan være en række detaljer, som jeg ikke skal komme ind på, men som vi må få klaret op under udvalgsdrøftelserne, således at vi kan være helt sikre på, at det, vi laver her, er holdbart.

I de store træk — og det vil jeg gerne føje til med det samme — finder jeg, at ministeren har haft en heldig hånd med hensyn til at udforme disse lovforslag, fordi jeg synes, det ser ud til, at vi i og for sig nogenlunde opnår det formål, som jeg er enig i at slå fast.

Jeg forstår, at indfødsretskriteriet bliver udgangspunktet stadig væk, men på grund af rådsforordningen kommer bopælskravet altså nu ind som et nyt og væsentligt krav for opnåelse af fuld pension eller delpension, såfremt man ikke har indfødsret her i landet. Vi har her de 2 systemer, som giver mulighed for fuld folkepension: enten de 40 års ophold her i landet mellem det 15. og det 67. år eller 10 års ophold, hvoraf de 5 sidste skal være inden det 67. år. Her kunne der måske være anledning til at spørge: hvorfor skal vi egentlig have 2 systemer? I det øjeblik vi indfører 40 års begrebet og del-

pension, hvis man ikke har været her i 40 år, i forhold til det antal år, man har været her, så kunne man jo i og for sig godt hævde, at det er at gøre tingene yderligere kompliceret, at man også indfører et andet adgangskriterium for opnåelse af fuld folkepension; derfor synes jeg, det er en af de ting, vi skal have klaret op. Er det nu også nødvendigt med denne ekstraregel? Hvad motiverer den?

Jeg kunne også godt tænke mig at få klarlagt, hvorfor man har valgt de 40 år for optjening; jeg forstår, at man i det norske pensionssystem opererer med 35 år. Det er også en af de ting, der er grundlag for at se nærmere på.

Hvad de øvrige pensionsområder angår, invalide-, enke- og førtidspension, synes jeg også, at de regler, man dér foreslår, lyder fornuftige, idet man til opholdsårene lægger årene frem til det 67. år som grundlag for, hvordan pensionen skal beregnes. Jeg må stadig væk her som sagt slå fast, at hvad hovedretningslinjerne angår, synes jeg nok, at det virker fornuftigt. Der er jo her ikke blot tale om at følge bestemmelserne i en rådsforordning, som vi tilslutter os i og med, at Danmark eventuelt bliver medlem af fællesmarkedet, men der er jo i virkeligheden også tale om, at vi kommer til at indføre som følge heraf nogle principper i pensionslovgivningen, som er rimelige og fornuftige. Jeg synes, det er en helt naturlig ting, at mennesker fra andre lande, altså i dette tilfælde fra EF-landene, når de har arbejdet her i landet i en årrække, også får adgang til at få en pension i forhold til det antal år, de har arbejdet her i landet, for i den periode, hvor man arbejder, bidrager man til det fælles produktionsresultat; derfor må det også være naturligt, at man er i stand til at optjene et pensionsbeløb i forhold hertil.

Det er til gengæld også vigtigt, at man undgår misbrug. Det mener jeg der er mulighed for herigennem, og jeg vil gerne i den forbindelse indskyde, at der jo er talt meget i den løbende EF-debat om, hvorvidt der skulle komme en særlig stærk tilstrømning af arbejdskraft her til landet på grund af særlig gode sociale ydelser, ikke mindst pensionssystemet. I det øjeblik vi går over til den beregningsform, der her er skitseret, mener jeg, at der er rammet en stærk pæl

[Simonsen.]

igennem dette argument, og at det er fastslået, at der ikke heri ligger nogen som helst motivering for specielt at søge her til landet for at kunne lukrere på det danske pensions-system. Det er urealistisk efter de foreslåede regler, der efter min opfattelse vil skabe en fornuftig balance.

Konsekvensen bliver med andre ord også, at der nu bliver videre adgang til at opnå pensioner uden at være fast bosiddende her i landet; jeg tænker altså her på det øjeblik, hvor der er tale om udbetaling af pensioner. Jeg forstår på lovforslagene, at ministeren stadig væk vil holde fast på sin kontrolmulighed, og jeg må sige i denne forbindelse, at jeg er ikke enig i de betragtninger, hr. Albertsen gjorde gældende om en større frihed på dette område. Jeg tror, det er rigtigt og fornuftigt, at ministeren stadig væk har mulighed for at udøve kontrol med, at man ikke opnår pension ved bopæl i andre lande, hvis der ikke er en tilstrækkelig fornuftig motivering herfor. Det er da klart, at med den stadig større internationalisering vil det blive sådan, at der vil være et ønske om det, og det er klart, at i EF-landene er man nødsaget til at følge de bestemmelser, der er herom, men jeg er tilfreds med, at ministeren stadig væk beholder muligheden i sin hånd for at regulere, således at det ikke tager overhånd.

Med hensyn til udlandsdanskernes fremgår det jo klart, at der i visse tilfælde kan opstå nogle problemer, problemer, som vi kan drøfte nærmere i udvalget. Såfremt der er og kan findes eksempler på mennesker, som kan blive dårligere stillet, må det være væsentligt, at vi når frem til dispensationsregler i lovgivningen, således at vi kan sørge for, at disse mennesker ikke bliver stillet dårligere, end tilfældet har været før.

Man kan vel nok sige, at de ting, som jeg her har været inde på, er det ene vigtige hovedområde i dette lovkompleks. Den anden vigtige del er selve spørgsmålet omkring deling af ægteparpensionerne. Det er en ting, som må forstås som en følge af EF-medlemskabet, men det er til gengæld en ting, som jo længe har været et stærkt næret ønske i dette samfund, et forslag, som er fuldstændig i overensstemmelse med kvindekommissionens indstilling omkring

disse ting og ønsket om en ligestilling af mand og kvinde.

Jeg synes, det er vigtigt at slå fast i denne forbindelse, også når vi i den almindelige EF-debat hører så meget om, hvordan man diskriminerer i EF-landene, at vi her i virkeligheden er i en situation, hvor vi som følge af bestemmelserne i EF-landene herhjemme skal ophæve den diskrimination, vi har haft. Det synes jeg er et udtryk for en positiv holdning, som modstanderne af fællesmarkedet meget ofte glemmer i den almindelige debat omkring disse ting. Vi finder, at det er en fornuftig og rigtig løsning på problemet, og er glade for, at vi altså her får lejlighed til at finde frem til løsningen.

Men det er da givet, som også hr. Albertsen har været inde på, at der er penge i kølvandet af disse bestemmelser. Jeg forstår, at de 135 mill. kr. af de 200 mill. kr. i første række har relation til pensionstillægget, og så må vi vel nok sige, at der her er argumentation for at fastslå, at på det tidspunkt, hvor vi virkelig skal ændre nedslagsreglerne, har vi allerede hentet noget af den ekstra udgiftsstigning hjem på dette område; sådan må jeg forstå forslagene.

Vi er i den konservative folketingsgruppe tilhængere af, at nedslagsreglerne bliver ændret, som der også blev givet udtryk for under debatten forleden dag i forbindelse med den almindelige regulering af folkepensionerne, idet vi mener, at det er vigtigt at stimulere mennesker til at være beskæftiget, såfremt de har lyst til det. De skal ikke rammes ad skattevejen, men det vil sige, at på et eller andet tidspunkt, når vi får forslaget fra ministeren, skal vi altså alligevel koste penge på det; derfor vil jeg gerne nå frem til en konklusion i retning af, at vi i og for sig ikke kan sige, at man i forbindelse med den her foreliggende lovgivning, når man også går ind for det andet, kan sige, at medlemskabet kommer til at medføre disse ekstra 200 mill. kr. i udgifter. De er kun indgangen til ændringer på andre områder, som vi fuldt ud kan tilslutte os.

Jeg skal ikke i øvrigt gå nærmere i detaljer omkring lovforslagene som helhed, men tilsige en hurtig og grundig og forhåbentlig også meget saglig udvalgsbehandling. Vi er indstillet på at støtte disse

[Simonsen.]

forslag, som vi ikke alene finder rimelige i deres udformning i forhold til EF-medlemskabet, men også i relation til de ønsker, vi har for beregning af pension her i landet i almindelighed.

Holger Hansen: Mit partis ordfører i disse sager, fru Nathalie Lind, kan ikke være til stede her i folketinget i dag på grund af sygdom, og jeg skal derfor på mit partis vegne gøre nogle bemærkninger til disse overordentlig komplicerede forslag, som er på folketingets bord, fremsat med den fælles undertitel „ændringer med henblik på Danmarks tilslutning til De europæiske Fællesskaber“.

EF-tilslutningen bliver altså anledning til et par ændringer, der med eller uden EF er gode grunde til. Det er også værd at bemærke, at for den ene ændrings vedkommende henviser man først til overvejelser i kvindekommisionen, og det siges udtrykkelig, at man ønsker forslaget gennemført uanset EF-afgørelsen; det er forslaget om deling af pensionen imellem ægtefællerne. Jeg erindrer om, at allerede i åbningstalen den 6. oktober 1970 har den tidligere regering peget på dette forhold og taget disse spørgsmål op til vurdering, og vi kan fra venstre med tilfredshed konstatere, at vi nu har et forslag liggende på bordet, som løser det problem,

Det andet hovedspørgsmål i dette lovkompleks er, at man forlader reglen om populært sagt, at enhver person, der flytter her til landet før sin 66 års dag og måske uden nogen sinde før at have sat sin fod på dansk jord, kan opnå fuld folkepension fra 67 års alderen blot ved at være født som dansk statsborger. I stedet gør man pensionens størrelse afhængig af, at den pågældende dog har lagt nogle af sine aktive år her i landet.

Det er sådan set to hovedelementer, det drejer sig om, og for begges vedkommende kan vi fra venstre tilsige vor enighed i deres principper.

Jeg vil gerne gøre nogle bemærkninger om den tekniske standard af forslagene og bemærkningerne dertil samt et par bemærkninger i øvrigt om sider af disse lovforslag.

Det er vel sjældent, at man her i folketinget tager den side frem, og det bør vel

også være sjældent, fordi det heldigvis er sjældent, at man i ministerierne i det arbejde, der præsteres før fremsættelsen, ikke har en sådan kvalitet, at man fra folketingets side kan være tilfreds. Der ligger normalt et dygtigt og grundigt arbejde i lovforslagenes tekniske udformning, så folketingets arbejde ikke belastes med det, som ikke bør være et folketing, men administrationens opgave. Det er selvfølgelig teknisk vanskelige forslag, som det også er fremhævet af de to tidligere ordførere, endda synes jeg, overordentlig teknisk vanskelige, men er det nu ikke også gjort mere speget end nødvendigt? Lad mig tage et lille eksempel.

I folkepensionslovforslagets § 10 og i invalidepensionslovforslagets § 11 foreslås følgende:

„Som tillæg til pensionen ydes et beløb, jfr. § 37, på 1.968 kr., dog 1.944 kr., såfremt modtagerens ægtefælle modtager pension i henhold til denne lov eller i henhold til § 3, stk. 2-3, i lov om invalidepension“ osv.

Jeg tror, vi skal forsøge at grave under udvalgsbehandlingen i, hvilke dybsindigheder og hvilke overvejelser der ligger bag denne forskel på 24 kr. om året. Jeg tvivler ikke om, at der nok skal være en forklaring og også en forklaring, som er relevant, men man må nok spørge: hvad koster det egentlig at registrere og kontrollere en sådan opdeling for at kunne give nogle mennesker en daler mere eller mindre om måneden? Mon ikke det er den slags ting, der er med til at bringe lovenes regler og administrationen i miskredit?

Jeg mener ikke, at vi nu i folketinget og socialudvalget skal til at rette denne lov teknisk igennem, men vi må kunne bede socialministeren sætte tekniske forberedelser i gang, så vi snarest kan få en tiltrængt revision af disse love, som årenes mange vildtvoksende småændringer har gjort til det vildnis, som jeg tror de fleste af ordførerne må erkende det er.

Det er altså ikke et arbejde, jeg beder om at vi nu vælter os ind i i disse måneder — eller uger er det vel kun — der er tilbage, til denne lovgivning gerne skal være til side fra folketinget i denne omgang, men jeg opfordrer ministeren til at overveje, hvorvidt det ikke er hensigtsmæssigt at

[Holger Hansen.]

starte et arbejde ligesom på en frisk i henseende til en bedre og mere letfattelig lovgivning på disse områder.

I de to første og meget lange paragraffer i den foreslåede folkepensionslov, det vil sige dem, der afgrænser kredsen af berettede personer, er det værd at bemærke, at de overhovedet ikke indeholder det, som i EF-henseende er hovedændringen, nemlig at vi i princippet går over fra indfødsretsprincippet til opholdsprincippet, når det gælder pensionsretten. Denne ændring skal man søge i en helt anden lov, nemlig i § 5 i den foreslåede lov om Danmarks tiltrædelse af De europæiske Fællesskaber. Nu vel, det er formelt i orden, men det bidrager nok ikke synderlig til lovens klarhed og til at gøre loven letfattelig for dem, der skal læse den og bruge den.

Også på et andet område kan der være brug for større klarhed. Der foreslås en deling af ægteparpensionen; det er principielt i orden, og det giver vi tilslutning til, for vi synes, det er udmærket, at vi nu får dette med. Man øger samtidig — naturligvis — pensionsudgifterne med et par hundrede millioner kroner, og det må vi naturligvis se nærmere på, dette ikke sagt på en sådan måde, at jeg vil hive igen på den tilslutning, jeg har givet, selvfølgelig ikke, men vi må se på, hvorvidt de regler, der her lægges op til, er de rigtige. Man henviser samtidig til, at der så også må ske ændringer af kilde-skatte-lovens særlige regler for pensionister; det kan jo næppe heller gøres gratis, og vi har i fredags fra ministeren hørt, at det skal det heller ikke. Jeg nævner dette, fordi fradragsreglerne og pensionsreglerne her er sammenkædet; vi må nok i udvalgsarbejdet hurtigt søge fremskaffet de ændringer, som finansministeren i denne henseende og til disse sager vil stille forslag om i skatteudvalget, og se dem i forbindelse med de regler, der her foreslås.

Men det, jeg særlig vil hæfte mig ved på disse områder, er, at man nu vil føje yderligere særregler til det virvar af særregler og skævheder, der skiftevis begunstiger og straffer ægteskabet. Jeg vil gerne spørge ministeren — jeg beder ikke om at få svar i dag — og drøfte i udvalget med ministeren, om der i forbindelse med udarbejdelsen af disse forslag er sket nogen samlet vur-

dering af, hvad nettovirkningen af alle disse regler egentlig er på tværs af de forskellige love og lovområder, og hvordan de her foreslåede nye særregler vil virke i denne sammenhæng. Hvis der er sket en samlet vurdering, bør vi naturligvis kikke på en sådan vurderings resultat. Hvis der ikke er foretaget en samlet vurdering, synes vi, det er på tide, at man kommer i gang med en sådan samlet vurdering, ikke alene for at vi kan få et samlet billede, men også for at kunne samordne og måske endda i nogle tilfælde modregne nogle af disse indbyrdes modstridende særregler og derved nå frem til enklere love, til love, som folk får en chance for at hitte rede i, og måske også et overblik, som kan vise, at der vil være bedre og rimeligere måder at bruge disse penge på, de penge, som ministeren i sine forslag stiller til rådighed på dette område. Kanhænde der var måder at bruge disse penge på, som også var bedre ud fra ministerens synspunkter, når først det samlede billede er kommet frem.

Jeg har gjort disse bemærkninger om merudgifterne og deres rette anvendelse for også i udvalget at have en indgang til en vurdering mellem de grupper, der nu får denne fordel, og de grupper, der ikke får denne fordel. Jeg synes, vi bør have det med i en vurdering af lovforslagene som helhed.

Vi skal nu i gang med udvalgsarbejdet, og jeg kan, som jeg tidligere har gjort opmærksom på, tilsige lovforslagene en velvillig og også efter omstændighederne hurtigt behandling.

Valbak: Må jeg først sige, at der jo af den socialdemokratiske ordfører her i dag er faldet nogle bemærkninger, som vedrører dette emne, men som ikke vedrører de konkrete fremsatte lovforslag indtil dette øjeblik.

Jeg agter ikke at gå ind i en diskussion af andet end det, der ligger i de forslag, der er fremsat fra ministerens side i form af lovforslag. Men de forslag er jo også, skal vi sige besværlige nok at komme ind i. De er netop karakteriseret af, hvad man vel kunne kalde relativt stor detaljerighed.

Der er flere årsager til det. Vi må indrømme, at der er mange situationer i denne sag, som skal tilgodeses. Der er mange hensyn at tage, og der er det over for flere si-

[Valbak.]

tuationer i særlig grad som en svær afbalanceringsopgave. Så vidt jeg kan se, er det årsagen til, at vi er ude i en stor detaljerigdom og i noget, der gør dette til besværligt stof.

Men så vidt jeg alligevel kan se, er hovedbruddet lykkedes lige over for de hensyn, som jeg omtalte før.

Nu skal jeg ikke komme ind i substansens svære detaljer; jeg synes, udvalgsarbejdet er bedst egnet til det, ikke mindst i denne sag, men dér må vi så til gengæld også afprøve de forskellige løsningsforslag over for den virkelighed, vi kommer til at stå over for i forbindelse med eventuel tiltrædelse af EF.

Det er mig en personlig glæde, at det foreslås, at der gives mulighed for at tage invalidepension med ud af landet i større omfang, end tilfældet er i dag. Sydens sol er godt for mange af de invaliderende lidelser, som vi pådrager os oppe i det nordiske klima. Derfor kan liberale regler på det område blive til stor gavn for mange enkeltpersoner og for vores samfund. Det kan vi altså tiltræde.

Forslaget om en deling af ægteparpensionen skal vedtages, uanset om vi kommer i EF eller vi ikke gør det. Det er ministerens oplæg, og det er vi i høj grad enige i. Når vi fra tingets talerstol har diskuteret pensionsproblemer i de senere år, har mit parti talt for, at vi fik taget hul på dette faktiske eksempel på kønsdiskrimination.

Vi har noteret os, at pensionsbeløbet efter forslaget fortsat vil være forskelligt for gifte og for ugifte. Jeg går ud fra, at der er tale om tungtvejende økonomiske hensyn, om prioritering med andre ord, ikke om principielle.

Vi kan tilsige forslagene som helhed velvillig behandling i udvalget.

Kurt Brauer: Det er umådelig uoverskuelige forslag, der er blevet lagt på vores bord, ja, de blev lagt der som en duplikeret stabel papir den 21. marts, da de blev fremsat, og først her til middag har vi fået dem i tryk stand. Det er nu ikke det eneste, der gør dette lovkompleks uoverskueligt. Det er betydelig værre, at det er umuligt at læse noget om for den enkelte dansker, hvordan han får det, såfremt vi kommer ind i Fællesskaberne.

Disse forslag har også på grund af den korte tid, der er gået siden fremsættelsen og frem til førstebehandlingen, ikke kunnet være genstand for en offentlig debat, og det plejer ellers at være sundt for fremsatte lovforslag og sundt for gangen her i tinget, at vi får den slags ting til offentlig debat, at de bliver diskuteret i befolkningen, at de bliver diskuteret i pressen. Det har ikke kunnet lade sig gøre, påsken er jo også kommet imellem. Men det værste er ikke engang det heller. Det værste er det, som jeg lige kort var inde på, at selv om de skulle have ligget i lang tid, selv om de var blevet ordentligt publiceret, og selv om de havde fået den fornødne presseomtale, ville det alligevel have været umuligt ved hjælp af de foreliggende lovforslag at give den enkelte borger en fornemmelse af, hvordan hans egne personlige vilkår vil blive, såfremt disse lovforslag går hen og bliver vedtaget, og det må siges at være en ganske alvorlig mangel ved et forslag. De fleste ordførere heroppe har været inde på, at dette er kompliceret, indviklet, næppe til at forstå og den slags ting, og alle har sagt, at de nødig ville gå ind i den indviklede materie osv. osv. Det skyldes jo simpelt hen, at der formodentlig heller ikke er nogen af folketingsmedlemmerne, der, uanset hvor meget de har arbejdet med disse lovforslag, er klar over konsekvenserne af dem. Jeg plejer ikke at sætte mit lys under en skæppe, men jeg forstår ikke et hak af, hvad der står i disse lovforslag. Det må jeg ærligt og åbent indrømme.

Man kan selvfølgelig fæstne sig ved nogle hovedprincipper i lovforslagene, og de er nemme at forstå, men det er konsekvenserne af at gennemføre det, som står i lovteksten i dag, som man burde have kunnet diskutere principielt her ved denne førstebehandling.

Nu hjælper de taleksempler, som hr. Albertsen nævnte, noget på det, når vi får dem i fortrykket, og det skal hr. Albertsen da have tak for, for det er oplysninger af den karakter, der gør det muligt for befolkningen at deltage i lovgivningsarbejdet, som de faktisk bør gøre det. Men vel, så må udvalget lave det arbejde, som ikke er lavet på forhånd, så må udvalget gå i gang med at sørge for, at hver eneste borger kan udlæse deres egen situation af den betænkning, der kommer til af foreligge, og så må vi sikre

[Kurt Brauer.]

os, at der går en ganske rum tid, fra udvalget afgiver betænkningen, til der kommer en anden behandling, og denne betænkning må som sagt ved hjælp af bilag og på anden måde indeholde så fyldige oplysninger, at enhver borger kan bruge den som et opslagsværk, så dette virkelig kan blive genstand for en diskussion i befolkningen.

Nu lidt om de fordele og mangler, som vi er blevet opmærksomme på i socialistisk folkepartis gruppe.

Vi er allerførst opmærksomme på, at vi nu går over til det såkaldte optjeningsprincip. Jeg har talt om det før her fra folketingets talerstol, og jeg har i den almindelige markedsdebat rundt omkring i landet haft lejlighed til at tale utalte gange om dette optjeningsprincip. Vi finder fra socialistisk folkepartis side, at det er et asocialt princip, vi finder, at det strider mod al udvikling i den socialpolitiske debat, som siger, at sikringsydelse er noget, som alle skal have, og de skal have det, uanset hvor lang tid de har ydet en praktisk erhvervsindsats. Jeg synes, at socialdemokraterne her i folketinget skulle mærke sig hr. Simonsens glæde. Jeg synes, at man skal gøre sig klart, at dette optjeningsprincip fik sine store dage efter en pavelig bulle fra 1931, som hedder Quadragesimo anno. Her pålagdes det katolske styrede lande at benytte optjeningsmåden, når sociale sikringsydelse skulle udbetales. Bismarcks dage — for også han annammede denne filosofi — er forbi, og debatten, der førte til, at man troede, at hans sociale principper også var udryddet i Danmark, er faktisk glimrende beskrevet i det, som vi herinde kalder P-planen eller perspektivplanen. Der har man ganske kort for at kunne danne sig et billede af den kommende socialudvikling givet et rids af den debat, som førtes meget intenst i 1960-erne, en debat, som efterhånden fortrængte sikringsydelse som et væsentligt element i socialpolitik og fremhævede servicesiden som det væsentligste, idet vi siger, at det, at man får et indkomstbortfald, uden videre må lade sig reparere, det, at man bliver gammel, det, at man bliver ude af stand til at fungere, må uden videre kunne lade sig reparere. I den udstrækning, det kun drejer sig om økonomi, er det uinteressant, for så vidt det er socialpolitik, man vil diskutere.

Det interessante er serviceydelserne, det interessante i markedsdebatten er derfor følgende serviceydelserne, det interessante, som man ikke har beskæftiget sig med i sammenlignende undersøgelser, er serviceydelserne, og derfor er der ikke nogen synderlig udsigt til, at der her i dag skal komme en større fællesmarkedsdebat. Det synes jeg er ganske rimeligt, men jeg måtte dog benytte lejligheden til at give optjeningsprincippet disse onde ord med på vejen. Vi vil under ingen omstændigheder kunne medvirke til, at der indføres et sådant optjeningsprincip i Danmark.

Lovforslagene er også administrationskrævende, må man tro, det er mit indtryk efter at have læst dem igennem. Hvordan vil man kontrollere, hvilke mennesker der har arbejdet hvornår i Danmark? Vil man bruge folkeregistrene til at kontrollere det med, så må man pege på, at det er få år siden, at folkeregistrene er blevet oprettet herhjemme, og at folkeregistrene delvis var sat ud af kraft i perioden 1940-45. Deraf kan vi altså ikke læse ret meget. Vil det sige, at der kommer til at påhvile den enkelte ansøger om pension en bevisbyrde? Er det vedkommende sely, der skal bevise, hvornår han har været til stede her eller i et andet land? Eller er det sådan, at vi kan nøjes med bare at godkende hans udsagn herom? Hvordan vil man bære sig ad med at lave al den kontrol? Jeg kunne i grunden tænke mig at overveje at gå ind på en sådan ordning som den, der her er foreslået, hvis man ville love mig at bruge ATP-administrationen, altså ganske vist når ATP-administrationen har virket i 40 år; så kan vi begynde at overveje at indføre en ordning med optjeningsprincippet, og det vil sige, at disse lovforslags ikrafttrædelsesdato skal rettes til 1. januar 2003. Det synes jeg ville være en værdifuld ændring af lovforslagene.

Med hensyn til den opsplittning, som er blevet rost heroppefra af forskellige partier, må jeg sige, at også vi i socialistisk folkeparti finder, at det er et godt princip. Det er et godt princip, der koster 200 mill. kr. Jeg synes lige, jeg vil opfordre til, at man husker at regne dem med som én af de priser, der skal betales, for at vi kan komme ind i dette velsignede fællesmarked. Det er en uomgængelig nødvendighed, og uanset om man har sympati for en opsplittning af ægte-

[Kurt Brauer.]

fællernes pension eller ej, så er man nu nødt til at lave den. Fællesmarkedet har blandet sig i dansk socialpolitisk prioritering allerede ved sin blotte eksistens; for vi kan ikke gennemføre de sociale ordninger, de har i fællesmarkedet, uden at vi laver denne opsplitning.

Spørgsmålet er så, om den ville være kommet alligevel. Det hævdes jo frejdigt i bemærkningerne til lovforslaget, at regeringen anser det for så stor en omvæltning, at man under alle omstændigheder vil bruge de penge dertil. Det synes jeg er et prisværdigt mod. Det viser, at regeringen har haft seriøse overvejelser med hensyn til, hvordan man skal lave social prioritering i Danmark. Man er slået ned på et meget alvorligt problem, nemlig diskriminationen over for kvinderne inden for vores pensionslovgivning, og har nu sagt, at dette skal gennemføres. Så må jeg bare sige, at hvis man vil have socialistisk folkeparti til at lege med, så må man gøre sig klart, at vi kan ikke købes med en ordning som denne, med de millioner kroner, den koster, til at gå ind for noget så asocialt og vrangvendt som optjeningsprincippet. Den går ikke. Vil man have os med, kunne man f. eks. tage dette opsplitningsprincip ud af denne lov og lave en særskilt lov om det; så ville man da kunne få en ganske seriøs behandling af det, men så spør jeg bare, at det til højre i salen her kommer til at gå, ligesom det gik med de 300 mill. kr. til pensionisterne forleden, og så ender det altså med, at S og SF må lave det alene. Jammeren over de millioner, der går til denne opsplitning, var jo behersket fra borgerlig side her i dag.

Jeg kunne godt tænke mig, at vi havde haft en fornuftig diskussion. Nu har regeringen altså ført den og har fundet ud af, at det er disse millioner til at redde opsplitningsprincippet, der står øverst på vores huskeseddel. Jeg kunne godt have tænkt mig, at vi havde haft en mulighed for at diskutere fornuftigt og sagligt med hinanden, hvordan vi skulle anvende de 200 mill. kr., som det vist er man her har skaffet til veje. Det er der altså ikke mulighed for, fordi fællesmarkedet har blandet sig i vor prioritering herhjemme.

Jeg vil så sluttelig omtale nogle proble-

mer, som mest bliver af spørgsmålskarakter. Jeg kan ikke rigtig overskue, hvordan det kommer til at gå med nordiske statsborgere i forhold til denne lovgivning. Jeg vil godt vide, hvordan det går med f. eks. nordiske statsborgere, der er flyttet her til landet for få år tilbage i tiltro til, at de ifølge de nordiske konventioner uden videre ville kunne oppebære den danske pension. Jeg kan ikke rigtig få læst lovforslagene derhen, at de uden videre vil kunne få de rettigheder, som de ville have, såfremt vi ikke vedtog dette lovforslag. Det er et alvorligt problem for mig, hvis det viser sig, at vi faktisk forringer deres retsstilling med tilbagevirkende kraft. Hvor mange mennesker går med forventninger om, at de, når de har dansk statsborgerskab eller er nordiske statsborgere og har boet her i landet i 1 år, kan opnå den fulde pension her i landet? Hvor mange mennesker er flyttet her til Danmark i forventning om, at sådan forholdt det sig? Og hvor mange mennesker giver vi med dette lovforslag en lussing? Giver vi overhovedet nogen en lussing?

Det er den slags problemer, som jeg må forvente at udvalget i samarbejde med ministeriet løser for befolkningen. Det må være det, der kommer til at fremgå af en meget, meget fyldig udvalgsbetænkning, og jeg vil atter en gang understrege, at man ikke skal drømme om at sætte dette spørgsmål til anden behandling i noget, der bare ligner nærhed af betænkningssafgivelsesdatoen. Når denne betænkning er afgivet, må der være rigelig tid for befolkningen til at blande sig i sagen, for i denne betænkning må vi skildre konsekvenserne for så mange grupper, som vi overhovedet kan komme frem til, og én af de grupper er den, jeg har skildret, som er flyttet hertil i tillid til den danske pensionslovgivning, som afskaffes i og med denne 40 års regel, i og med dette optjeningsprincip.

Socialministeren (Eva Gredal): Jeg vil gerne takke for den næsten fuldstændige tilslutning, jeg fik til disse lovforslag. Det er helt klart, at det er et meget kompliceret lovkompleks, der ligger her. Det er teknisk ud over alle grænser, kan man sige, men vi har forsøgt i ministeriet at gøre det så klart som overhovedet muligt. Ethvert bi-

[Socialministeren.]

drag fra socialudvalget til at gøre denne lovgivning lettere læselig vil selvfølgelig blive modtaget med stor glæde.

Der var dog trods alt lidt uenighed mellem ordførerne om, hvor klare lovforslagene var. Et par stykker mente, at de var ret klare, og andre mente, at de var særdeles uklare, men lad os drøfte disse ting i udvalget, det er jeg meget villig til.

Udvalgsarbejdet bliver nok også, som det er nævnt, en smule kompliceret. Det er som sagt teknisk set meget vanskelige lovforslag, men jeg er glad for, at man i hovedsagen var enige i de hovedprincipper, der ligger i lovforslagene.

Hr. Albertsen rejste det spørgsmål, om man ikke nu skulle tage skridtet fuldt ud og give folk mulighed for at tage pension med til udlandet i al almindelighed, og hr. Simonsen udtalte, at det var ønskeligt med en fortsat kontrol fra ministerens side med hensyn til pensionsudbetalinger i udlandet. Jeg er villig til at diskutere denne problematik i socialudvalget, uden at jeg på forhånd kan binde mig til at ændre mit standpunkt. Vi opererer her til en vis grad med indtægtsregulerede pensioner, og jeg mener fortsat, at vi må have en mulighed for kontrol på disse områder.

Til hr. Holger Hansen vil jeg blot sige en enkelt ting, og det er, at jeg regner med, at finansminister Grünbaum snarest muligt fremsætter de skattetekniske forslag som ændringsforslag i skatteudvalget. Det er min fornemmelse, at det sker meget snart.

Til hr. Valbak. Det er i høj grad af tungtvejende økonomiske og ikke af principielle grunde, at vi i dag deler ægteparpensionen lige over. Principielt kan vi gå ind for det andet med en pension til hver ægtefælle svarende til, hvad en enlig får, men så skal vi til at tale om et beløb af størrelsesordenen 600 mill. kr., og jeg tror ikke rigtig, at man her i folkettingen har mod på at give sig i krig med den slags beløb. Det er i alle tilfælde min opfattelse, at hver gang jeg har haft et forslag til debat her, er det blevet

til en diskussion om finanslov o. lign., og den tror jeg ikke vi skal genoptage.

Jeg forstår, at hr. Kurt Brauer er imod optjeningsprincippet. Dertil vil jeg sige, at vi har jo også i lovforslaget indført en 10 års regel, der siger, at ophold mindst 10 år her i landet efter det 15. år og deraf de 5 år umiddelbart før det 67. år giver mulighed for fuld folkepension. Derved tilgodeser man langt de fleste danske statsborgere.

Den ordning, vi har i dag, hvor man kan rejse her til landet og kun opholde sig et år og derefter opnå fuld folkepension, er vel ikke rimelig over for landets borgere i al almindelighed. De har måske boet uden for landets grænser i en årrække og har ikke været skatteydere her i landet. Det ville vel være rimeligt, at de også havde bidraget en lille smule til landets økonomi, og derfor finder jeg det rimeligt, at den 1 års regel, vi har i dag, falder bort; vi sikrer jo størsteparten ved at indføre 10 års reglen sammen med optjeningsprincippet.

Jeg vil gerne slå fast, at vi havde også lavet en opsplittning af pensionen, selv om vi ikke kom i EF; det står også ganske klart i fremsættelsestalen, og det er mit indtryk, at alle partier her i salen i deres valgoplæg og sådan set også i deres indlæg på nuværende tidspunkt er gået ind for, at vi skulle have denne opsplittning og ikke fortsætte med at diskriminere kvinderne i pensionist-ægteskaberne.

Med hensyn til nordiske statsborgere kan jeg sige, at den nordiske konvention fortsat er gældende. Der skal måske ske nogle ændringer i den, hvis et eller flere af de nordiske lande bliver medlem af EF, men jeg er helt indstillet på, at vi også drøfter denne problematik i socialudvalget.

Albertsen: Der er af flere af ordførerne givet udtryk for, at denne lovgivning er meget kompliceret og meget vanskelig, og det skal jeg blankt medgive. Derfor er det også naturligt og forståeligt, at der kan indsnige sig misforståelser eller fejlvurderinger af den.

[Albertsen.]

I så henseende kommer ind i billedet en forkert vurdering af det, der står i lovforslagene om optjeningsprincippet. Det er simpelt hen en nødvendig konsekvens af det frie arbejdsmarked. Uden at slå dette princip fast i loven vil vi ikke efterleve de bestemmelser, der her er tale om, og danske statsborgere, der har taget arbejde i andre lande, vil ellers heller ikke kunne nyde samme rettigheder som andre i disse lande. Derfor er der intet i hr. Kurt Brauers eventuelle følsomme EF-sjæl eller anti-EF-sjæl, der bør kunne forhindre ham i at acceptere dette ud fra en konsekvent holdning. Jeg tror ikke, jeg kan love, at socialdemokratiet vil gå med til, som hr. Kurt Brauer her lagde op til, at skille bestemmelsen om opsplitningen ud fra det, der i øvrigt står i lovforslagene, altså det med optjeningen. Der er en logisk sammenhæng i disse ting, og vi mener, at det, der ligger på bordet, er af en sådan karat, at jeg er helt overbevist om, at hr. Kurt Brauer under udvalgsarbejdet vil få afklaret sin tvivl og vil stemme for lovforslagene ved anden og tredje behandling, fordi det helt svarer til den socialpolitiske intention. At der så er vedhæftet det forventede medlemskab af EF, det er erkendt, men det socialpolitiske aspekt i lovforslagene kan bestemt ikke give tvivl i hr. Kurt Brauers sjæl.

Med hensyn til det andet, som er såre vigtigt og betydningsfuldt, nemlig spørgsmålet om problematikken i relation til de nordiske lande, har socialministeren her afklaret en del af problemet, og jeg vil gerne lige tilføje den enkelte sætning, at det, mange af os vel har som udgangspunkt her, er, at både Norge og Danmark bliver medlem af De europæiske Fællesskaber, og så kan der selvfølgelig i relation til det norske medlemskab af fællesmarkedet være tvivl om, hvorvidt vi skal have realiseret denne ordning, qua at vi begge er medlemmer af Fællesskabet, eller vi for Norges vedkommende ønsker opretholdt den nordiske socialkonvention, hvad disse ting angår.

Hvad angår de øvrige nordiske lande, altså Finland, Sverige og Island, vil der ikke ske nogen ændringer som følge af dette, så hermed falder en anden, jeg forstod væsentlig, anstødssten for hr. Kurt Brauer væk. Det skulle alt sammen befordre, så vidt jeg

kan skønne efter det, der er sagt her i dag, almindelig enighed om denne lovgivning, og det kan kun glæde formanden for udvalget. Jeg tror også, det vil glæde næstformanden, hr. Kurt Brauer.

Valbak: Ministeren bekræftede, at det har økonomiske årsager, når man i spørgsmålet om deling af ægteparpensionerne standser op undervejs imod et principielt mål. Jeg er enig med ministeren i det principielle mål. Jeg er også enig med ministeren om, at økonomiske grunde må tvinge til at standse op undervejs, og jeg finder, at det er et rimeligt sted, der er standset op. I det hele taget mener jeg, at det er nødvendigt her som på andre områder nu og da at tage mod til sig til at gøre en pause undervejs. Vi behøver ikke af den grund at tabe vore mål af sigte. Somme tider får man endda større sikkerhed for at få mulighed for at gennemføre dem.

Til hr. Kurt Brauer, som mener, at vi kommer til at føre de 200 mill. kr. til udgift ved indtrædelse i EF, vil jeg sige, at det er jeg villig til at være med til at vi gør. Jeg vil være med til det, hvis hr. Kurt Brauer så også vil være enig i, at vi kommer til at debitere os for den samme udgift, selv om vi står ude. For sagen er nemlig den, at vi for vort vedkommende agter at gå helhjertet ind for de lovforslag, der er fremsat, sådan som jeg gav udtryk for det i mit indledende indlæg, så regeringen behøver ikke i denne sag at bede om SFs stemmer. Vi agter at gå ind for lovforslagene, uanset om vi går ind i EF eller ej, sådan som oplægget er formuleret. Og så tilbage til regnestykket.

Der bliver altså 200 mill. kr. i udgift ved at gå ind i EF; lad os acceptere påstanden, men der bliver så også 200 mill. kr. i udgift ved at stå ude. 200 mill. kr. på både debetside og kreditside giver resultat nul, så lad os dog lade være at tage posten med, det er for besværligt, når det alligevel ender med at blive et stort nul, der bliver tilbage.

Kurt Brauer: Jeg kan ikke acceptere hr. Valbaks argumentation, men lad nu det være. Et mere betydende parti optager mine tanker betydelig mere i denne sammenhæng, nemlig socialdemokratiet.

Jeg skal vel vogte mig for at give gode

[Kurt Brauer.]

råd til socialdemokratiet, men jeg kan da fremsætte en bøn til denne min mægtige storebroder: var det ikke muligt for socialdemokratiet for en gangs skyld i denne markedsdebat at stå frem og åbent sige: her har vi en sag, vi ikke kan lide, optjeningsprincippet. Socialpolitikere inden for socialdemokratiet, ved jeg, bryder sig ikke om optjeningsprincippet. Stå nu frem og sig: dette princip bliver vi nødt til at bryde med, det er en mangel ved fællesmarkedet, det er noget, vi er kede af, det er noget, vi vil arbejde på. Med alle disse undskyldninger, man sædvanligvis anvender fra socialdemokratiets side, kunne man dog stå frem og sige: det er noget, vi vil arbejde på at ændre inden for fællesmarkedet. Men her i dag skal jeg høre en socialdemokratisk socialminister stå frem og sige noget om, at det er dog rimeligt, at man skal have givet noget i skat for at kunne modtage ydelser igen. Jeg hører her nye socialpolitiske toner fra socialdemokratiet, og det piner mig voldsomt. Jeg har en bøn om, at man nu holder fast ved sine principper og siger: de er desværre ikke forenelige med Fællesskaberne, sådan som de ser ud i dag. Men lad os nu se, når det mægtige socialdemokrati kommer ind i Fællesskaberne, skal de nok ryste og ændre deres optjeningsprincip til et solidaritetsprincip, som vi har det i Danmark. Nej, sagen er, at vi opgiver vort solidaritetsprincip for evigt.

Med hensyn til dem i det fremmede, om jeg så må sige, de minoritetsgrupper, hvis situation jeg under udvalgsarbejdet må fortsætte med at efterlyse oplysninger om, kunne jeg også pege på erhvervsfolkene. Hvad er det, der vil ske med de erhvervsfolk, som har været i udlandet? Nu roses denne ordning med optjeningsprincippet, disse 10 års grænser og 40 års grænser, nu fremhæves den som noget, der i og for sig er ganske rimeligt, og som ikke betyder ret meget. Man gør ligesom en dyd af en nødvendighed. Det synes jeg man skulle lade være med. Sagen er, at vi hidtil her i Danmark har haft råd til at sætte magt og penge bag en vilje til at sige til danske: hvis I opholder jer i udlandet, så er det i orden. I skal bare sørge for at komme hjem, så I er her det sidste år, inden pensionsalderen oprinder, så skal I nok få pension. Det har

vi haft råd til, og det har været udtryk for en politisk vilje, at det har været sådan. Dette må vi nu holde op med, dette princip må vi nu ændre på. Jeg synes, det havde klædt fællesmarkedstilhængerne, hvis de havde stået frem og sagt helt åbent: sådan forholder det sig, men vi synes alligevel, at fællesmarkedet byder på så mange velsigelser, at vi gerne betaler denne pris. For det må da være en pris. Hvorfor er der ikke fra tidligere socialdemokratiske regeringer kommet forslag om ændring på dette område? Er det sådan, at det ikke bare er princippet om opsplnitning af pensionen til ægtefæller, man alligevel vil gennemføre, men også optjeningsprincippet, såfremt vi ikke kommer ind, hvad enhver jo efterhånden ved at vi ikke gør?

(Kort bemærkning).

Albertsen: Jeg vil da gerne principielt sige, at vi er da meget modtagelige for gode råd, jeg havde nær sagt, uanset næsten hvor de kommer fra, forudsat at de er gode. Det er selvfølgelig vor afgørelse at skønne, om de er det eller ej.

Med hensyn til det, der her er tale om, tror jeg stadig væk, at hr. Kurt Brauer — jeg beklager at måtte gentage det — har misforstået det, der ligger på bordet. Forudsætningen for at realisere det frie arbejdsmarked, hvad EF angår, er, at der findes et optjeningsprincip. Det er ikke noget, der overhovedet vil komme til at påvirke den danske socialpolitiske målsætning, det, som vi som parti og som regering står for. Derfor tror jeg, at hr. Kurt Brauer kan spare sig sine bekymringer.

Jeg kan love, at alt, hvad der overhovedet måtte fremkomme af tvivl — og der er jo kommet en del til udtryk her i dag — vil vi søge afklaret under udvalgsarbejdet, og jeg drister mig stadig væk til at fremføre den optimistiske betragtning, at dette materiale vil være så vægtigt og så overbevisende — jeg drømmer ikke om, at jeg kan overbevise hr. Kurt Brauer om, at han vil agitere for medlemskab af fællesmarkedet — at det vil være muligt at overbevise ham om det rigtige i at gennemføre disse lovforslag. Det er ikke noget, der overhovedet behøver at antaste hr. Kurt Brauers sjæl, ej heller andres, der i øvrigt måtte være modstandere

[Albertsen.]

af medlemskabet. Der er tale om en lovgivning og om principper, som vi faktisk i væsentlig grad er enige om, så nu må vi ikke svigte ved denne lejlighed.

Jeg tror, at vi kan se hen til et grundigt, effektivt og afklarende udvalgsarbejde, der slutter med en enig indstilling.

Simonsen: Jeg skal kun takke hr. Kurt Brauer for den moralisering, der er blevet givet udtryk for over for EF-tilhængerne, og så føje til i denne forbindelse, at jeg vil da håbe, at hr. Kurt Brauer, når han nu skal fortsætte diskussionen om EF ude omkring i landet, husker at fortælle, at disse 200 mill. kr., tilslutter han sig i princippet, uanset om vi går ind i fællesmarkedet eller ej, og at det derfor ikke kan føres på Fællesskabets konto, at der ikke er tale om noget diktat af prioriteringen af den danske socialpolitik, men at der er tale om, at vi skal gennemføre nogle bestemmelser, som skal sikre fornuftige forhold for såkaldte vandrede lønmodtagere. Hvis der er noget som helst indhold og grobund i hr. Kurt Brauers tale om international solidaritet, så synes jeg, det var rart, hvis det kunne finde udtryk i, at man ville søge at give de mennesker, som kommer her til landet for at arbejde nogle år, en pensionsret i forhold til den tid, de har arbejdet her. Det ville være et virkelig fornuftigt udtryk for international solidaritet.

Jeg vil også gerne bede hr. Kurt Brauer huske på, når han skal ud at diskutere disse ting, at her ændrer vi nogle systemer, fordi man følger fællesmarkedets ligeretsstilling af mand og kvinde, det er også noget, der strider ret meget imod det, som hr. Kurt Brauer taler om ved disse lejligheder. Der var måske grund til at understrege, at det er et aldeles fornuftigt system, man allerede i dag har i fællesmarkedet, og som vi i virkeligheden her i Danmark følger.

(Kort bemærkning).

Kurt Brauer: Der er næppe noget, der virker mere latterligt på mig, end når borgerlige politikere forsøger at belære mig om, hvad international solidaritet betyder for arbejderklassen. Det er urkomisk at høre på. Jeg vil derfor lade hr. Simonsens indlæg ligge. Jeg vil ikke modtage belæring

fra hr. Simonsen om den slags ting. Det er selvfølgelig som sædvanlig stadig værre med hr. Albertsen. Når hr. Albertsen og jeg ikke er enige, synes jeg, der står betydeligt mere på spil. Jeg plejer at tage det som en anerkendelse af mine synspunkter, når hr. Simonsen ikke er enig i dem.

Med hensyn til hr. Albertsens korte bemærkning heroppefra vil jeg sige, at der i den ligger en erkendelse af, at eftersom vi skal ind i Fællesskaberne, ifølge hr. Albertsens opfattelse, er det en nødvendighed for Danmark at indføre et optjeningsprincip. Det er en kendsgerning, og det forstår jeg. Men jeg kan ikke forstå, at socialministeren ville bevæge sig hen i retning af at sige, at optjeningsprincippet i grunden også var moralsk godt. Det er den diskussion, jeg har forsøgt at lægge op til her. Jeg finder optjeningsprincippet moralsk forkasteligt, men jeg er fuldstændig klar over, at det er en absolut bydende nødvendighed, for ellers kan man ikke være i et internationalt arbejdsmarked af nogen art. Det er jeg aldeles klar over, men jeg synes altså, at det er moralsk forkasteligt. Jeg synes bedre om det danske solidaritetsprincip end om det sydlige subsidiaritetsprincip.

(Kort bemærkning).

Albertsen: Jeg vil gerne slå to ting fast. Den ene er, at vi agter ikke i princip og i praksis og i forslag og i holdning at ændre vor indstilling med hensyn til opretholdelsen af det nuværende skattefinansielle grundlag. Det er grundlaget for dansk socialpolitik. Men i dette moment bør siges, at vi har en række ordninger, som indeholder det optjeningsprincip, som nu antastes så voldsomt, og som accepteres af dette folketing, også af det parti, hr. Kurt Brauer repræsenterer. Vi har tjenestemandspensionsordningen, ATP-ordningen og andre ordninger. Når vi har det med i disse lovforslag på et område, hvor vi hidtil ikke har haft det, er det, fordi det simpelt hen er en logisk konsekvens af det frie arbejdsmarked og de forpligtelser, der her socialpolitisk melder sig, nemlig spørgsmålet om at bidrage til den andel af alderdomspensionen, som de pågældende udenlandske arbejdere skal have for den del af deres tilværelse, hvori de har

[Albertsen.]

præsteret arbejde her i landet, og den samme ret kræver vi for dansk arbejdskraft, der eventuelt har været beskæftiget i et andet fællesmarkedsland. Derfor er det en logisk konsekvens, og derfor ender det med, at hr. Kurt Brauers parti og alle øvrige partier vil stemme for disse principper, når vi får disse forslag til anden og tredje behandling efter at have fået den nødvendige tekniske afklaring i socialudvalget. Jeg synes, det har været en udmærket debat, og jeg glæder mig til resultatet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Grete Hækkerup): Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om dagpenge ved sygdom og fødsel.

(Lovforslaget (nr. 207) findes i tillæg A. sp. 7297, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første næstformand (Grete Hækkerup): Sammen med denne sag foretages de under punkterne 10-15 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om forsikring mod følger af ulykkestilfælde. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.).

(Lovforslaget (nr. 208) findes i tillæg A. sp. 7353, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om erstatning til tilskadekomne værnepligtige m. fl. (Ophævelse af regler om dagpenge m. m.).

(Lovforslaget (nr. 209) findes i tillæg A. sp. 7267, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om børnetilskud og andre familiebetydelser. (Barseldagpenge).

(Lovforslaget (nr. 210) findes i tillæg A. sp. 7281, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om folkepension. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 211) findes i tillæg A. sp. 7295, fremsættelsen i tiden sp. 3653).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om invalidepension. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 212) findes i tillæg A. sp. 7347, fremsættelsen i tiden sp. 3654).

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om pension og hjælp til enker m. fl. (Kommunens adgang til at rejse sag om tilkendelse af pension).

(Lovforslaget (nr. 213) findes i tillæg A. sp. 7351, fremsættelsen i tiden sp. 3654).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Finn Christensen: Ved første behandling af de foreliggende 7 lovforslag, som tilsammen udgør socialministerens forslag til en dagpengereform, vil jeg gerne give udtryk for, at vi i socialdemokratiet betragter denne dagpengereform som et af efterkrigstidens største socialpolitiske fremskridt. På samme tid som lovforslagene er en naturlig afrunding af 16 års udvikling inden for dagpengeområdet, er de også et afgørende brud med stadig eksisterende uretfærdigheder inden for dette område. Som socialministeren selv siger det i sin fremsættelsestale, er vi nu så nær ved en ligestilling mellem de forskellige befolkningsgrupper, hvad enten det drejer sig om arbejdsudygtighed i forbindelse med sygdom, ulykke eller barsel, at vi med rette kan sige, at der fremover snarere vil blive tale om justeringer af beløbsstørrelser end om ændringer i de grundlæggende principper. Inden jeg går over til en gennemgang af de principper, der ligger til grund for dag-